

**A HARMINCNYOLCADIK JOGÁSZ VÁNDORGYŰLÉS
ELŐADÁSAIBÓL**

LILLAFÜRED
2016. április 28-30.

I.

PLENÁRIS ÜLÉS

II.

PÉNZÜGYI TÉMAKÖR

III.

ELEKTRONIZÁCIÓ ÉS A JOG TÉMAKÖR

IV.

SPORTJOGI TÉMAKÖR

Budapest, 2016.

TÓTH NIKOLETT

A SPORTRENDEZVÉNYEK BIZTOSÍTÁSA

Ahogy a sportjog, mint sajátos szakjog címmel írt PhD-értekezésem, úgy az előadásom is a közjog és a magánjog határán helyezkedik el, ugyanis a sportrendezvényekkel kapcsolatos tételes jogi szabályozás ismertetése mellett kárfelelősségi kérdéseket is érinteni kívánok.

Rendörként is tapasztaltam, hogy a labdarúgás vált a csapatsportágak közül azzá a sportággá, amely esetében fokozatosan jellemzővé vált a szurkolói rendbontás, ezért az öt látványcsapatsportág közül a labdarúgást helyezem a fókuszba előadásomban. A 20. század második felében a sportklubok és a szurkolók közötti ellenségeskedés a sportpályákon, főként a stadionokban egyre intenzívebben jelent meg. A sportrendezvényektől való eltiltás büntetés csak megfelelő beléptető-rendszer mellett lehet hatékony, mely Magyarország legbiztonságosabb stadionjában, a Groupama Arénában a leginkább biztosított. Randalírozó csoportok esetében nem elég a sport önszabályozása, amikor megtöltik a képen látható üres stadiont, a többek által úgynevezett LexSportivaként emlegetett belső normák az évek során kevésbé váltak és szükségessé vált az egyéb szabályozó jogi normák megalkotása.

A stadionokat sokan misztikus helynek tekintik, a görögök a győzelmeiket isteneiknek ajánlották fel. Ezen a misztikus helyen következnek be a mérkőzés előtt, alatt és után az úgynevezett rendellenes cselekmények. Kiváltó oka az indulatok elszabadulása, az indulatok elszabadulásának az indítéka pedig maga a mérkőzés.

A stadionok különleges akusztikával is rendelkeznek, amely a különböző technikai eszközök (hangos zene, óriási kivetítők) segítségével szintén felerősíti a mérkőzés alatt kialakult különleges atmoszférát. Ha sok ember szűk térbe van bezsúfolva, akkor akár a legkisebb atrocitás is végzetes lehet.

„A tömegben az egyén feloldódik, kikerül a társadalmi ellenőrzés alól, úgy érzik a szurkolók, hogy anonimá válnak. Mivel azonos érzelem hevíti őket, a frappáns jelszavak rendkívül intenzíven hatnak rájuk, indulatokat gerjesztenek. Megszűnik az egyéniségük, a tömegben eggyé válnak, eluralkodik rajtuk a szenvedély. Lebonizmus a tömeg pszichológiáját vizsgálta, az egyén a tömegben elveszíti önmagát.

A sportrendezvények biztosításával összefüggő kérdések ösztársadalmi, jogi, rendészeti és morális problémákat feszegetnek. A sportrendezvényeken tapasztalható verbális és fizikai erőszak, vagy közkeletű néven sporthuliganizmus jelensége összetett és bonyolult összefüggéseket rejt magában.

A szurkolók 94%-a a labdarúgó mérkőzéseken fejt ki ilyen jellegű tevékenységet. Egyetlen más sportág sem képes egy-egy jelentősebb eseménye kapcsán rendszeresen, időszakonként visszatérően ennyire nagy tömeget megmozgatni, hiszen egy rangosabb mérkőzés rengeteg, nemritkán több tízezer ember érdeklődésére is számot tarthat, amely már fokozott biztonsági kockázattal jár a szervezők számára. Egyetlen más sportágnál sem éleződik ki ennyire élesen a szurkolótáborok közötti ellentét, amit erősít a stadionon belüli szeparáció, amely során az azonos csapat szurkolóit egy szektorba helyezik el, ami erősíti bennük az összetartozást, erősebbnek érzik magukat, ugyanakkor meglehetősen közel is vannak az ellenfél szurkolói, akikkel viszonylag kis területen vannak összezárva.

A különböző sportesemények már az ókorban is nagy tömegeket vonzottak. A XX. század első felében a fair playt figyelembe vevő úri sportként tartották számon, és ennek megfelelően a középosztály volt a törzsközönsége. Az 1960-as évek közepétől egyre inkább az alkalmi munkákból és segélyekből élők váltak a labdarúgó mérkőzéseket látogatók táborává. A legújabb társadalomkutatások pedig már azt jelezték, hogy a 8 osztályt végzettek között a legnagyobb azok aránya, akik soha nem látogatnak ki a sporteseményekre. A mérkőzésre járók többsége férfi, csupán nyolc százalékban nő. Az elmúlt évtizedben vizsgálták a mérkőzésre járás indítékait. A labdarúgás szeretete csak a nyolcadikként szerepelt a tizenhárom pontból.

Most pedig következzenek a leomló lelátók, a megvadult tömeg, amikor a stadionok pokollá változnak... Ugyanis a második világháború óta több mint hatvan stadionkatasztrófában ezerötszázán vesztették életüket.

A napokban Angliában emlékeztek meg a 25 évvel ezelőtti tragédiáról, ami örökre megváltoztatta az angol labdarúgást. Az áldozatok családjainak megállapította, hogy a Hillsborough Stadionban a tragédiához hozzájárultak az intézkedő tisztek mulasztásai, a stadion hibái és az is, hogy nem nyitották meg időben a közeli kijáratokat. A rendőrség és a katasztrófa-elhárítási alakulatok – beleértve a mentőszolgálatot is – egyaránt késtek.

Több tucatnyi stadionkatasztrófa történt az elmúlt bő száz évben. A futballstadionokban rendszeresen megjelenő hatalmas tömeg a 20. század első éveiben megszülető új társadalmi jelenség. Csak háborús helyzetek, politikai tömegrendezvények, vallási ünnepek, kiemelkedő kulturális események, néha más sportágak versengései járnak ilyen hatalmas embertömeg jelenlétével. A zsúfoltság, az érzelmek túlzottan heves megjelenése, a rendbontások, sokszor a rendezési hiányosságok vagy a stadionok nem megfelelő állapota és nemegyszer a tragikus véletlen időről időre súlyos stadionbalesetekhez vezettek.

A legpusztítóbb esetek között tartjuk számon az 1964-es esetet, amikor 318 ember halt meg Limában, egy Peru-Argentína mérkőzést követően. 127 ember halálát okozta Ghánában egy elsietett rendőrségi támadás 2001-ben. A bírósági döntés kapcsán említett Hillsboroughban történt talán az egyik legismertebb stadionkatasztrófa a sport történetében. Amikor a mérkőzés ellegismertebb stadionkatasztrófa a sport történetében. Amikor a mérkőzés elkezdődött még számos Liverpool-szurkoló igyekezett bejutni a stadionba. A rendőrség megnyitotta a kapukat és a szurkolók beözönlöttek az alagúton át a lelátók felé. Am a lelátók ekkor már zsúfolásig tele voltak. Ahogy az újabb szurkolók benyomultak az előttük állókat nekinyomták az előttük ma-újabb szurkolók benyomultak az előttük állókat nekinyomták az előttük ma-gasodó vasrácsnak, amit azért zártak be, hogy a szurkolók ne fussanak be a pályára. Hat perccel a kezdést követően a bíró félbeszakította a mérkőzést, de a kapukat már későn nyitották ki. A halottak száma 96, a sebesülteké pedig 200 fölött volt.

Peter Taylor főbíró egy bizottsággal együtt részletes elemzést készített a katasztrófáról, és javaslatai – például kizárólag ülőhellyel ellátott, kerítés nélküli stadionok létrehozása – radikálisan megváltoztatták a modern brit (majd európai) foci képét.

Arra jutott, hogy a tömeg viselkedését teljes biztonságot nyújtó módszerrel nem lehet kezelni. Elmozdult a rendészeti kérdés helyett az ún. komplex megközelítés irányába, felismerve azt, hogy a szurkolókat kizárólag büntetőjogi intézkedésekkel nem célszerű és nem is lehet megfékezni. A kommunikációt a klubok és a szurkolók, valamint a média irányába is fejlesztendőnek ítélte. Nagy problémát jelentett véleménye szerint a szurkolók mérhetetlen alkoholfogyasztása. Felhívta a figyelmet a nemzeti és nemzetközi futbalszervezetek vezetési alkalmatlanságára, az infrastruktúra korszerűtlenségére.

Taylor nevéhez a kilencedik jelentés fűződött. Nagy-Britanniában 27 rendbontásban 306-an vesztették életüket a stadionokban és több mint 3500-an megsérültek.

Taylor sürgette az ítélkezés felgyorsítását és a büntetési tételek emelését, új jogintézmények megalkotását, amellyel igyekezett a pályáktól távol tartani az elítélteket. A pálya védelme érdekében az úgynevezett tilos vonal segítségével határozta meg a védett területeket, amelynek átlépése automatikusan szigorú büntetéseket vont maga után.

A rendőri munka megbízhatóan, előre begyűjtött információk alapján, megfelelő kockázatelemzést követően, a legoptimálisabb létszám alapján valósuljon meg. A biztosítással kapcsolatos költségek megosztását javasolta a rendőrök és a klubok között.

A nagyobb rend jelentős megtakarítást jelentett a rendőrök számát illetően, hiszen míg a nyolcvanas évek közepén 74 szurkolóra vigyázott egy rendőr, 2003-tól már ez az arány a felére csökkent, és 161 drukkerre jutott egy rendőr.

A megelőzés vált az elsődlegessé, a rendezést komplex rendszerként kezelte el, a biztonság filozófiáját a jegyértékesítéstől a vendégesapat hazautazásáig újragondolta.

A Hillsborough-tragédia első számú felelőseként a Taylor-jelentés a rendőrséget jelölte meg.

Bizarr körülmények között vesztette életét 93 ember Nepálban 1988-ban, amikor egy Nepál-Banglades mérkőzés közepén hatalmas jégeső tört a stadionra. Egy eldobott cigarettacsikk okozott olyan tüzet 1985-ben, ami miatt pár perc alatt porig égett a Bradford stadionjának egyik lelátója.

1982-ben következett be Oroszország legsúlyosabb sportkatasztrófája Moszkvában. A Lenin stadionban a létesítmény vezetése úgy döntött, hogy csak a nyugati és keleti lelátót nyitja meg, mivel csak ezeken sikerült letakarítani a mérkőzés előtti napokban leesett havat. Páran átestek a korlátokon, és többeket magukkal sodortak. A láncreakciószerű eseményben 66 szurkoló halt meg.

A Heysel-tragédiát a hetvenes-nyolcvanas években futballhuliganizmus okozta, mikor 1985-ben, a brüsszeli stadionban ledőlt egy támfal, 39, többségében olasz szurkoló halálát eredményezve.

Többek szerint ezen a napon halt meg a футбол. Véleményem szerint a jelentős változtatások következtében az egész labdarúgás újjászületett, romjaiból egészen rövid idő alatt az egyik legsikeresebb európai üzletággá vált.

Az UEFA a versenyrendszerében bonyolított mérkőzéseken a taylori elképzelések és az Európa Tanács előírásainak megfelelően a teljesen ülőhelyekkel ellátott stadionok kialakítására törekedett.

Magyarországon haláleset sportrendezvényvel összefüggésben még nem következett be. A rendszerváltás előtt az ellenőrzött társadalomban a sportpályák lelátóin és környékén garázda cselekmények nagyon ritkán fordultak elő, azokról is ritkán számolt be az ellenőrzött média. A rigmusok is szalonképebbnek voltak. A rendszerváltást követően elszaporodtak a sportpályák nézőterein az erőszakos cselekmények. A média sem hallgat már az eseményekről, igaz a beszámolóik sokszor bulvár stílusúak, szenzációhajhászok. Sajnos az erőszak a szabadidő-eltöltés egyik formája lett.

Az 1990-es évtized első felében Magyarországon még csak a rendőrség vállalt aktív szerepet a sportban tapasztalható negatív jelenség rendezésében. Állandó bizottságot hozott létre az egykori Népstadion infrastruktúrájának követelményének áttekintésére, aktualizálta biztosítási terveit. Az ORFK Csapatszolgálati Főosztálya 2003 óta Nemzeti Futballinformációs Pontot működtet a biztonságot veszélyeztető operatív információkról.

A sportesemények lebonyolításának megszervezése – főleg a nagyobb, illetve nemzetközi sporteseményeknél – igen bonyolult feladat, márpedig a sportrendezvények állandósultan szaporodnak. A lényeg a biztonságos lebonyolítás, de úgy, hogy a különböző biztonsági intézkedések ne vegyék el a lakosság kedvét a sportesemények látogatásától.

A helyzetet nehezíti, hogy szélsőséges politikai csoportok gyakran a sporteseményeket kívánják felhasználni maguk megismertetésére, népszerűsítésére, amely sok esetben a televízión keresztül történik. Mind a NOB, mind a látványsportok nemzetközi szövetségei következetesen fellépnek a sporteseményeken megjelenő rasszizmus, illetve a különböző politikai megnyilvánulásokkal szemben, súlyos szankciókat alkalmazva (jelentős pénzbírságok, zártkapus mérkőzések elrendelése, pályalezárás). A sportesemények ugyancsak fellépési lehetőséget kínálnak a randalírozó (ún. kaotikus) csoportoknak, amelyek utcai harcok színterévé változtatják a sportlétesítményeket, illetve ezek környékét.

A magyar Sporttörvény elkülöníti egymástól a sportrendezvény szervezőjét, illetve a sportrendezvény rendezőjét.

A Sporttörvény nem definiálja a sportrendezvényt, tartalmilag pedig lényegében a sporteseménnyel azonosítja – az Stv. csak a sportrendezvény helyszínét határozza meg: ez az a nyilvános hely vagy a közterület meghatározott része, ahol a sportrendezvényt megtartják és ahol néző is tartózkodhat.

Az Stv. a sportrendezvény résztvevőjének minősíti a nézőt, valamint mindazon természetes személyeket, akik a sportrendezvény helyszínén annak időtartama alatt, valamint azt megelőzően, illetve követően másfél órával tartózkodnak.

A sportrendezvény rendjéért, a sportesemény lebonyolításával kapcsolatos szabályok betartásának ellenőrzéséért a szervező felel. A szervező köteles megtenni minden olyan intézkedést, amely a sportrendezvényen résztvevők személyi- illetve vagyónbiztonságának megóvásához szükséges.

A rendező alapfeladata a sportesemény biztonságos lebonyolítása érdekében a rend fenntartása. A szervező köteles a rendezőt a rendfenntartásra – ennek keretében a rendőrséggel való együttműködésre – felkészíteni.

A sportrendezvény biztonsági minősítése normál, fokozott vagy kiemelt biztonsági kockázatú lehet.

A konkrét minősítést az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) által működtetett, Minősítő Bizottság végzi. A Minősítő Bizottságban többek között az Országos Bírósági Hivatal, a Legfőbb Ügyészség és az EMMI által delegált szakértők is részt vesznek.

A Sporttörvény a kiemelt biztonsági kockázatúnak minősített sportrendezvény biztosítását – a szervező, illetve rendező tevékenysége mellett – a rendőrségre bízta, ezt a rendőrség a rendőrségi törvény szabályai szerint közfeladatként köteles ellátni. Ezzel az érintett magyar sportszervezetek régi kívánsága teljesült: ezeket a rendezvényeket a rendőrség biztosítja és ez ingyenes, nem kell érte fizetni.

A kiemelt biztonsági kockázattal járó sporteseményeknél a szervező köteles a belépőjegy eladást, a beléptetést, a szurkolótáborok elhelyezését és magatartásának folyamatos figyelemmel kísérését a rendőrség által meghatározottak szerint úgy megszervezni, hogy a szurkolótáborok elkülönítése biztosított legyen. A kormányrendelet hatálya alá tartozó sportrendezvényről a rendőrséget a szervezőnek az esemény előtt legalább 20 munkanappal megelőzően írásban tájékoztatni kell. A szervezőnek el kell készítenie a sportrendezvény biztonsági tervét és azt a rendőrségnek átadni köteles.

Ha a sportesemény résztvevőinek magatartása a sportesemény biztonságos megtartását veszélyezteti (tehát nemcsak a nézők, hanem résztvevőként a sportolók, a vezetők, sőt a versenybírók magatartása is számba jöhet) és a megbomlott rend másként nem állítható helyre a rendőrség, illetve a sport-

szövetség kezdeményezésére vagy saját belátása alapján a szervező köteles a sportrendezvényt megszakítani.

A nézők biztonságos távozása érdekében a nézőket az ellenérdekű szurkolói csoportok távozásáig a rendőrség jogosult visszatartani. A rendőrség jogosult továbbá a szurkolói csoportokat meghatározott útvonalon a sportlétesítménybe kísérni, illetve távozásukat hasonló módon biztosítani.

A rendőrség a biztonsági szabályok megsértése esetén – a jogsértés súlyához igazodva – 200.000-tól 2.000.000 Ft-ig terjedő közigazgatási bírságot szabhat ki a sportesemény szervezőjével, illetve rendezőjével szemben.

Labdarúgás kiemelt biztonsági kockázatú eseményeinél többszabályok is érvényesülnek. Így például az eseményre „utazó” sportszervezet köteles megszervezni szurkolói szervezett utaztatását, ehhez „utazó rendezőt” biztosítani.

Minden mérkőzés fő biztonsági felelőse a szervező sportegyesület.

Az Stv. 2011-es módosítása felhatalmazta a kormányt, hogy rendeletben határozza meg azokat a sportrendezvényeket, amelyek esetében a rendező a sportrendezvény „valamennyi” résztvevő számára köteles felelősségbiztosítást kötni. A kötelező felelősségbiztosítás körébe tartozó sportesemény ilyen biztosítás nélkül nem tartható meg és a felelősségbiztosítás meglétét mind a belépőjegyben, mind a pálya-rendszabályokról tájékoztató plakátokon fel kell tüntetni.

A szervező a sportrendezvény biztonságára vonatkozó előírások felróható megszegésével másnak okozott kárért a Ptk. korábban már ismertett általános szabályai szerint kártérítési felelősséggel tartozik. A szervező kárfelelőssége tehát nem objektív eredményfelelősség, hanem vétkességi jellegű: a szervezőnek a sportesemény biztonságos lebonyolításáért az adott helyzetben általában elvárható gondosságot kell tanúsítania.

Rendező megbízása esetén a szervező és a rendező kártérítési felelőssége a Ptk.-ban szabályozott többek közös károkozása általános szabályainak megfelelően lesz egyetemleges.

A sportszövetség a sportrendezvény-szervezésre megállapított előírások megszegése esetére a szervezővel szemben „külön jogszabályban meghatározott joghátrányt” alkalmazhat. Ez esetben a szervező sportszervezettel szemben a sportszövetség fegyelmi eljárást folytat le és fegyelmi büntetéseket alkalmazhat.

Az irodalomban felmerül, hogy a sportrendezvények biztonsági okokból való korlátozása – pályabetiltás, zártkapus mérkőzések, szektorlezárás, bűnságot. Nem vitás, hogy ebben az esetben valóban ütközik a vállalkozói szuverenitás a közbiztonság iránti érdekekkel. Véleményem szerint ezen alapjog ütközésnél a közbiztonságot kell előnybe részesíteni.

A sportesemény szervezője és a nézők között egyedi szerződések jönnek létre a sportesemény megtekintésére – ezt a jogviszonyt a gyakorlatban nézői vagy szurkolói szerződésnek nevezik. A szervező hirdetményben közzétett általános szerződési feltételekben köteles meghatározni a sportesemény megtekintésének feltételeit – az általános feltételekre a belépőjegy, illetve a bérleten is utalni kell, lényegét a jegyen, a bérleten is fel kell tüntetni. A néző belépődíj fejében megtekintheti a sportlétesítményben megrendezett sporteseményt és ennek során köteles alávetni magát a sportlétesítmény rendjének, illetve a biztonsági előírásoknak.

A néző köteles betartani a szervező által meghatározott és a hirdetményben közzétett biztonsági előírásokat. Nem folytathat olyan tevékenységet, amely a sportrendezvényt megzavarja vagy megghiúsíthatja, illetve a sportrendezvényen résztvevők testi épségét, valamint vagyonát károsítja vagy veszélyezteti. E kötelezettség megsértése a néző részéről súlyos szerződésszegés, amelyért kártérítési felelősséggel tartozik a néző részéről a nézői jogról szóló törvény szerinti szabályok szerint. Ha több néző közösen okoz kárt, kártérítési felelősségük egyetemleges. Sporthuliganizmus esetén, amennyiben a néző magatartása szabálysértésnek, illetve bűncselekménynek minősül, úgy a néző szabálysértési, illetve büntetőjogi felelőssége is fennáll.

A nézőnek vállalnia kell, hogy a rendező felszólítására igazolja személyazonosságát és tudomásul veszi, hogy a sportrendezvény alatt róla kép- és hangfelvétel készíthető.

A Sporttörvény felhatalmazza a szervezőt a nézők egyedi azonosítására alkalmas beléptetési rendszer (biztonsági beléptetési és ellenőrzési rendszer) alkalmazására. Ez esetben a szervező csak a néző nevére szóló belépőjegyet, illetve bérletet értékesíthet. A beléptetés során a rendezőnek a néző személyét azonosítani kell. Ha az adatok nem egyeznek, a rendező nemcsak jogosult, de köteles is a beléptetést megtagadni. Az azonosítás az Stv. 72. § (3) bekezdése szerint a személyazonosság igazolására alkalmas igazolvány alapján történik.

A sportesemény rendező (szervező) a kiemelt biztonsági kockázatú sportrendezvényeknél beléptető rendszert alkalmazhat és klubkártya, bérlet, belépőjegy értékesítésekor, illetve a beléptetésnél összevetheti a néző személyazonosságát a beléptető rendszer adataival.

Az Európai Rendőr Akadémiával közösen a kilencvenes években a nagy tömegrendezvények tanulmányozása során a beléptető rendszerek tapasztalatait előremutató javaslatok kíséretében osztották meg egymással a rendőr szakemberek.

A sportrendészeti nyilvántartásban szereplő kizárt, eltiltott, illetve kitiltott személynek belépőjegy nem értékesíthető, illetve belépését meg kell tagadni. A klubkártya a néző azonosítására alkalmas, fényképpel ellátott és egyben kedvezményekre is jogosító igazolvány. A személyazonosság biometrikus sablon útján is ellenőrizhető. A személyes adatok kizárólag a sporteseménnyel kapcsolatosan indított büntető, illetve szabálysértési eljárás, illetve a sportrendezvényeken részvételből való kizárásnál használhatók fel.

A magyar Országgyűlés 2011-ben elfogadta a sport huliganizmus jelensége elleni fellépés érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CIV. törvényt, azaz ún. „Huligántörvényt”. A jogszabály célja nem titkoltan, hogy a szigorítás irányába elmozdulva a korábban hatályos joganyag hiányosságait kiküszöbölje. A 2011-ben kezdő-

dött újraszabályozás utolsó elemének tekinthető, az új Büntető törvénykönyv szankciórendszerének egyik újdonsága, a sportrendezvények látogatásától való eltiltás büntetés.

A gyakorlat azt mutatta, hogy a sporthuliganizmus nem kizárólag a stadionon belülre központosul, ezért a jogalkotó álláspontja szerint sportrendezvényekre utazó vagy onnan távozó elkövetőket is sporthuligánokként kell kezelni.

A magánjogi és szabálysértési jogi szankciók egymáshoz való viszonya szintén tisztázatlan, mely szélsőséges esetben akár azt is eredményezheti, hogy az elkövetőt, ugyanazért a cselekményért többször büntetik.

A rendészettudományi kar sajtófelelőseként az egyik vezetőmmel készítettem a hetekben interjút, és ő elmondta, hogy a rendre minden társadalomnak szüksége van. Mi, rendőrök mindenkinek a biztonságáról igyekszünk gondoskodni a sportpályákon is, és mindent megteszünk azért, hogy az államtitkár asszony által is említett vizes vb.-nek a biztosítása kapcsán is jelesre vizsgázzunk majd.